

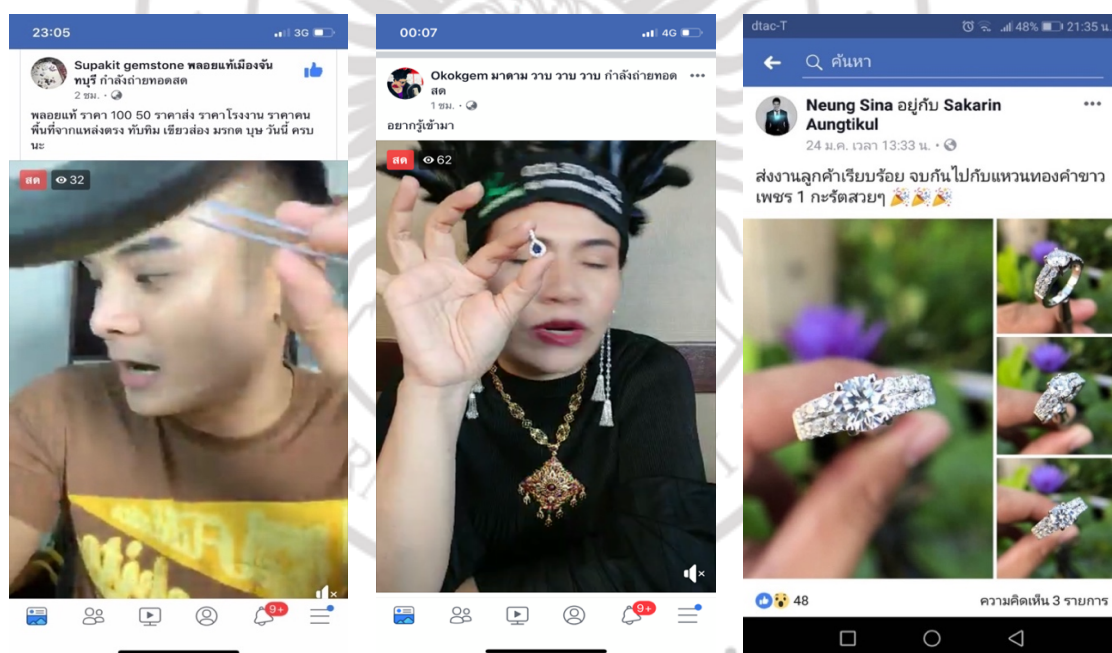
บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดอัญมณีจันทกับการประกอบสร้างความหมาย

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดอัญมณีจันทสำหรับใช้สร้างความหมายอัญมณีประกอบไปด้วย 5 เครื่องมือ ดังนี้

4.1.1 การโฆษณาอัญมณีจันท

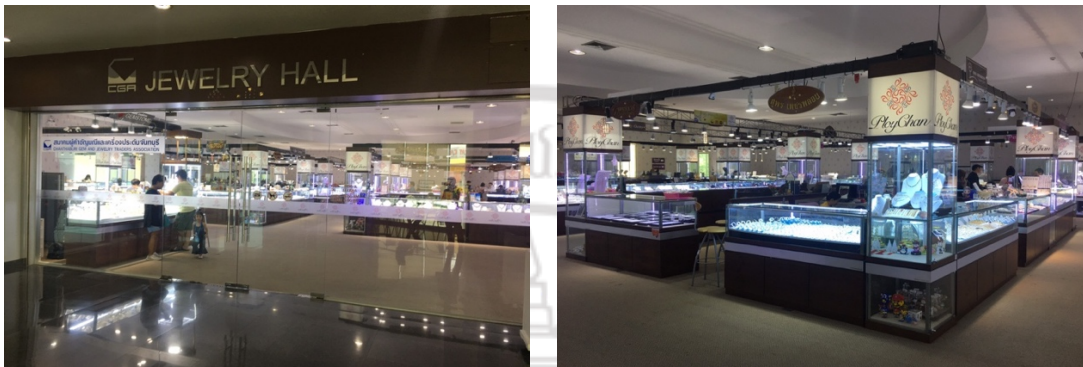
การโฆษณาอัญมณีจันทเพื่อทำให้สินค้ากลายเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางนั้นผู้ประกอบการจะใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการโฆษณาสินค้า โดยเฉพาะการโฆษณาแบบสตรีมมิ่ง (Streaming Video and Audio) ผ่าน Facebook ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 4.1 การโฆษณาอัญมณีจันทแบบสตรีมมิ่ง

การโฆษณาอัญมณีจันทแบบสตรีมมิ่งเป็นการถ่ายทอดสดการขายอัญมณีโดยผู้ประกอบการโดยตรงผ่านโปรแกรม Facebook การโฆษณาลักษณะนี้เป็นการแนะนำสินค้าไปพร้อมกับกระตุ้นความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อลูกค้าสนใจอัญมณีชิ้นไหนก็สามารถสั่งซื้ออัญมณีจันทที่ได้นั้นที่

นอกจากการโฆษณาแบบสตรีมมิ่งผ่านสื่อออนไลน์แล้ว ผู้ประกอบการยังใช้กลยุทธ์การโฆษณา ณ จุดขาย (Point of Purchases Display) ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าควบคู่ไปกับการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ ดังภาพ

ภาพที่ 4.2 กลยุทธ์การโฆษณาอัญมณีจันทน์ ณ จุดขาย

สำหรับความหมายหลักที่ผู้ประกอบการใช้ในการสื่อสารกับลูกค้า คือ การพยายามแสดงให้เห็นถึงความงามที่เป็นเอกลักษณ์ และความหายากเก๋ไก๋ของอัญมณีจันทน์

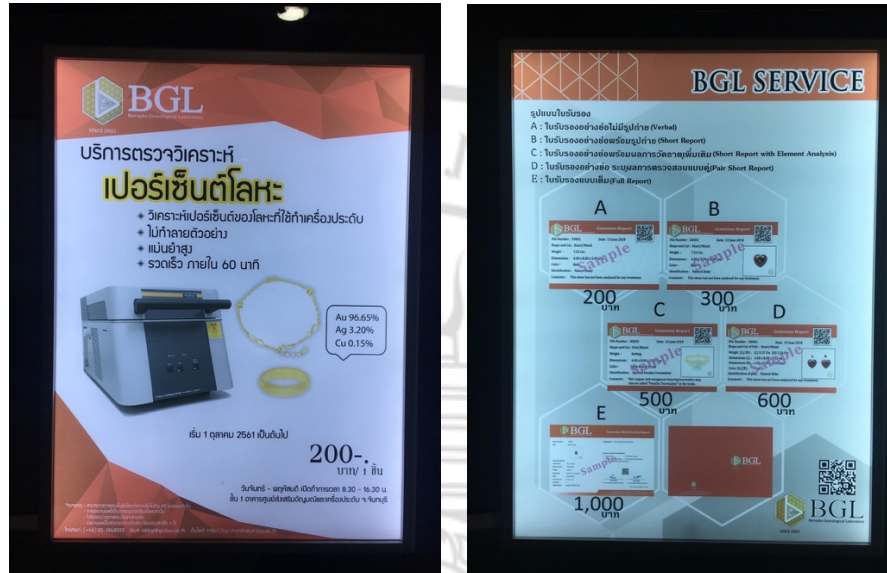
4.1.2 กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์อัญมณีจันทน์และการบริการลูกค้า

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ควบคู่กับการโฆษณาแต่ต่างหน้าที่ กล่าวคือ กลยุทธ์การโฆษณาจะให้น้ำหนักไปที่การกระตุ้นให้เกิดความต้องการอัญมณีจันทน์ ขณะที่การประชาสัมพันธ์จะทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัญมณีจันทน์เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าโดยเล็งเห็นผลไปที่ความต้องการซื้ออัญมณีจันทน์ที่จะเกิดขึ้นตามมา

ภาพที่ 4.3 กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ด้วยการให้ข้อมูลอัญมณีจันทน์

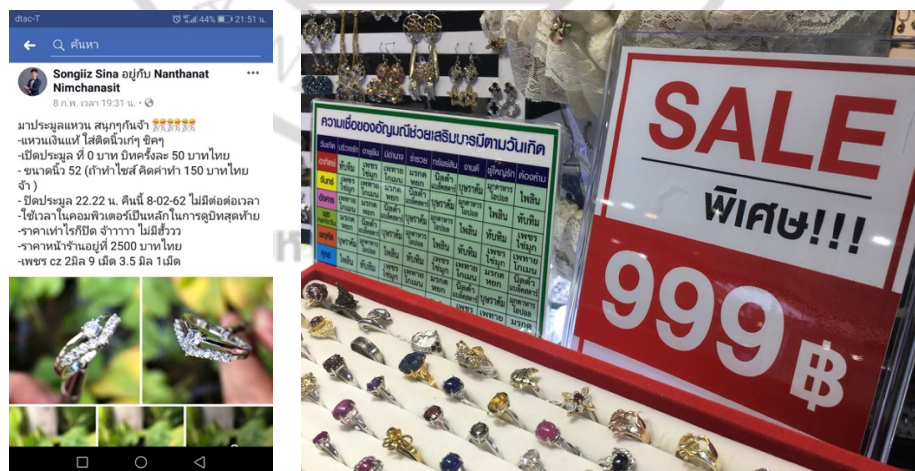
นอกจากการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอัญมณีจันท์แล้ว กลุ่มธุรกิจการประชาสัมพันธ์อีกประเภทที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับอัญมณีจันท์ คือ การบริการตรวจวิเคราะห์เปอร์เซ็นต์โลหะ

ภาพที่ 4.4 กลุ่มธุรกิจการบริการตรวจเปอร์เซ็นต์โลหะให้กับลูกค้า

4.1.3 กลุ่มธุรกิจส่งเสริมการขายอัญมณีจันท์

นอกจากกลยุทธ์การโฆษณาและประชาสัมพันธ์แล้ว ผู้ประกอบการยังใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการขายเป็นเครื่องมือในการช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดพฤติกรรมตัดสินใจซื้ออัญมณีจันท์ ดังภาพ

ภาพที่ 4.5 การลดราคาเครื่องประดับที่มีอัญมณีจันท์เป็นองค์ประกอบ

การส่งเสริมการขายเป็นเทคนิคที่ผู้ประกอบการนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับอัญมณีภัณฑ์ เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าให้เกิดการตัดสินใจซื้อทันที เช่น เทคนิคการลดราคา หรือ เทคนิคการประมูลโดยเริ่มที่ศูนย์บาท

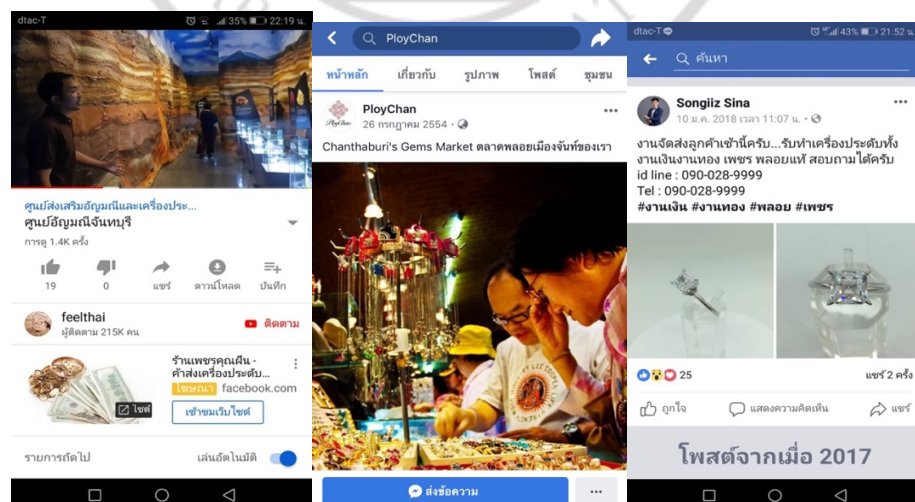
4.1.4 กลยุทธ์การตลาดทางตรงอัญมณีภัณฑ์

การตลาดทางตรงในการสื่อสารการตลาดอัญมณีภัณฑ์ คือ จัดกิจกรรมพิเศษ (Event Marketing) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้าโดยตรง ดังภาพ

ภาพที่ 4.6 การจัดกิจกรรมการตลาดเพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า

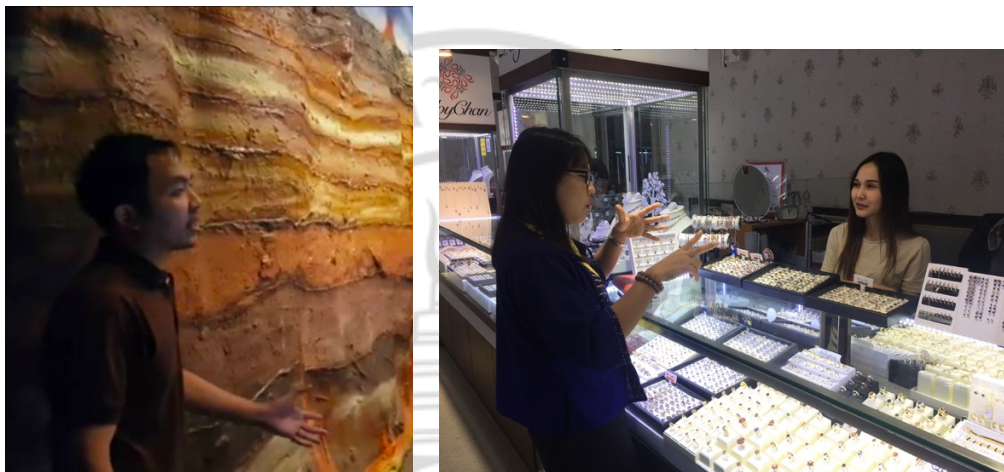
นอกจากนี้ Facebook และ โปรแกรม Chat ยังถูกนำมาใช้เป็นช่องทางการสื่อสารการตลาดกับลูกค้าโดยตรง ดังภาพ

ภาพที่ 4.7 การติดต่อลูกค้าโดยตรงผ่าน Facebook และ โปรแกรม Chat

4.1.5 กลยุทธ์การใช้พนักงานขายอัญมณีจันทน์

พนักงานขายประจำจุดขายเป็นอีกกลยุทธ์สำคัญในการโน้มน้าว สาธิต และบริการลูกค้าในระหว่างการขายและหลังการขาย ซึ่งหากพนักงานขายมีทักษะในการสื่อสารกับลูกค้าที่ดีก็จะช่วยสนับสนุนให้ลูกค้าเกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 4.8 พนักงานขายอัญมณีจันทน์ประจำจุดขาย (ขวา) กับ ไกด์พิพิธภัณฑ (ซ้าย)

นอกจากพนักงานขายประจำจุดขายแล้ว ยังพบว่ายังมีการใช้พนักงานขายในรูปแบบของไกด์พิพิธภัณฑด้วย ซึ่งไกด์พิพิธภัณฑจะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับอัญมณี เช่น ประวัติความเป็นมา ตำนานอัญมณีแต่ละชนิด ความเชื่อที่เชื่อมโยงกับอัญมณี นอกจากนี้ยังใช้พนักงานขายในรูปแบบ ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ด้วยการเชิญคุณณฤเกศ คุณประภากร นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรีเป็นวิทยากรที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอัญมณีเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์นี้ใช้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในใจลูกค้า ซึ่งความเชื่อมั่นนี้จะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

ภาพที่ 4.9 ผู้มีอิทธิพลทางความคิด

จากเครื่องมือสื่อสารการตลาดดังกล่าวเมื่อนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม พบว่า การสื่อสารการตลาดในการสื่อสารความหมายของอัญมณีจันทน์ให้ความสำคัญกับการบูรณาการเครื่องมือสื่อสารการตลาด 5 เครื่องมือหลัก ๆ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง และพนักงานขาย โดยแต่ละเครื่องมือทำการเสริมพลังซึ่งกันและกัน

4.2 การบริโภคนัยอัญมณีจันทน์

ในหัวข้อการบริโภคนัยอัญมณีจันทน์ จะนำเสนอประเด็นหลัก 3 ประเด็น โดยเริ่มจากประเด็นแรก คือ สัมพันธบท (Intertextuality) แห่งความหมายอัญมณีจันทน์ ประเด็นที่สอง อัญมณีจันทน์กับความหมายในชีวิตประจำวัน และ(3) ตรรกวิทยาแห่งการบริโภคนัยอัญมณีจันทน์

4.2.1 สัมพันธบท (Intertextuality) แห่งความหมายอัญมณีจันทน์

ความหมายของอัญมณีจันทน์ไม่ได้มีลักษณะของความหมายที่ถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะบริษัทของจังหวัดจันทบุรี (signature) ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร (original) แต่เป็นความหมายที่ถูกหยิบยืมมาจากความหมายเรื่องอัญมณีประจำวันเกิดที่เชื่อมโยงกับความเชื่อ

ตารางที่ 4.1 สัมพันธบทแห่งความหมายอัญมณีจันทน์ประจำวันเกิด

วันเกิด สรรพคุณ	ความรัก	อายุ	อำนาจ	ฐานะ	ความขยัน	ผู้ใหญ่	อุปสรรค
อาทิตย์	ทับทิม	เพชร	โกเมน	มรกต (เขียว ส่อง)	บุษราคัม	มุกดาหาร	ไพลิน
จันทร์	เพชร	โกเมน เพทาย	มรกต (เขียว ส่อง)	นิลดำ	มุกดาหาร	ไพลิน	ทับทิม
อังคาร	โกเมน เพทาย	มรกต (เขียว ส่อง)	นิลดำ	บุษราคัม	ไพลิน	ทับทิม	เพชร
พุธ (กลางวัน)	มรกต (เขียว ส่อง)	นิลดำ	บุษราคัม	มุกดาหาร	ทับทิม	เพชร	โกเมน เพทาย
พุธ (กลางคืน)	มุกดาหาร	ไพลิน	ทับทิม	เพชร	มรกต (เขียว ส่อง)	นิลดำ	บุษราคัม
พฤหัสบดี	บุษราคัม	มุกดาหาร	ไพลิน	ทับทิม	โกเมน เพทาย	มรกต (เขียวส่อง)	นิลดำ
ศุกร์	ไพลิน	ทับทิม	เพชร	โกเมน	นิลดำ	บุษราคัม	มุกดาหาร
เสาร์	นิลดำ	บุษราคัม	มุกดาหาร	ไพลิน	เพชร	โกเมน เพทาย	มรกต

การให้ความหมายของอัญมณีซึ่งมีสีเฉพาะตัวนั้น เป็นหนึ่งในเกณฑ์หลักที่ผู้จำหน่ายจะแนะนำให้ผู้ซื้อใช้พิจารณาประกอบ ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“ตามกำลังวัน ส่วนมากจะตรวจดูว่าคนเกิดวันไหน ใช้นั้น ใช้นี้ พลอยที่ว่าใส่แล้วเสริม”
พีรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“พุทก็ควรจะใช้สีเขียวเพราะว่าถูกโฉลกกับวันพุธ วันอาทิตย์ก็สีแดง มันก็อยู่ตามอย่างนี้”
ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

สำหรับอัญมณีประจำเดือนเกิดนั้น ผู้จำหน่ายจะมีเอกสารให้พิจารณาประกอบ โดยปรากฏว่าในแต่ละเดือนนั้น อัญมณีมีความหมายสัมพันธ์กัน ดังตาราง

ตารางที่ 4.2 สัมพันธบทแห่งความหมายอัญมณีจันทร์ประจำเดือนเกิด

เดือน	อัญมณี	สรรพคุณ
มกราคม	โกเมน	สุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว
กุมภาพันธ์	อะเมทิสต์	จิตใจเป็นสมาธิคุ้มครองภัย
มีนาคม	อะความารีน	จิตใจสงบเยือกเย็น
เมษายน	เพชร	มีอำนาจเหนือผู้อื่น
พฤษภาคม	มรกต หยก	อุดมสมบูรณ์ ร่ำรวย ร่มเย็น
มิถุนายน	ไข่มุก มุกดาหาร	อายุยืน ขจัดพิษ ป้องกันสัตว์ร้าย
กรกฎาคม	ทับทิม	สมหวังในความรัก ชีวิตมั่นคง
สิงหาคม	เพอริโดท คาร์เนเลียน	มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ มีชื่อเสียง
กันยายน	ไพฑูริย์	ผู้คนรักใคร่ เมตตา เป็นที่ศรัทธา
ตุลาคม	โอปอล ทัวร์มาลีนสีแดง	นำความโชคดีมาสู่ และรักษาโรค
พฤศจิกายน	บุษราคัม โทแพซ	นำความโชคดี เป็นมิตรภาพ
ธันวาคม	เพทายสีฟ้า เทอควอยส์	เจริญรุ่งเรือง มีพลังอำนาจอันยิ่งใหญ่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จะเห็นได้ว่า ผู้จำหน่ายมีการกำหนดความหมายกลาง เพื่อสื่อสารจงใจให้ผู้ซื้อทราบความหมายที่ตรงกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“มันต้องศึกษาอะเนาะ เราจะมีใบ ง่ายสุด” สุรวดี ตำนมะณี (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2561)

“เราก็ต้องเปิดให้เขาดู แล้วแต่ลูกค้าจะถามครับ ส่วนใหญ่จะเป็นวัน เดือน ราศี อิงวันมากกว่าเดือนครับ เพราะมันละเอียดกว่า ส่วนใหญ่เขาเจาะจงที่วันครับ” (สัมภาษณ์, วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ 25 กันยายน 2561)

โดยสรุป ความหมาย ดังกล่าวนี้นี้ไม่ใช่ความหมายที่ถูกสร้างขึ้นจากบริบทของจังหวัดจันทบุรี แต่เป็นความหมายที่เป็นกลาง ๆ ทั่ว ๆ ไปที่สังคมรับรู้ ข้อดีคือ เชื่อมโยงกับอัญมณีจันทบุรีได้ง่าย จดจำง่าย ช่วยให้เกิดพฤติกรรมการซื้อได้ (เนื่องจากการหยิบยืมความหมายที่มีอยู่แล้วมาผูกติดกับอัญมณีจันทบุรี แต่ข้อเสีย คือ เอกลักษณะเชิงความหมายของอัญมณีจันทบุรีขาดความเดิมแท้จึงไม่โดดเด่นเท่าที่ควร

4.2.2 อัญมณีจันทบุรีกับการบริโภคความหมายในชีวิตประจำวัน

การบริโภคความหมายของอัญมณีในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความหมายจากรูปทรงอัญมณีจันทบุรี

ด้านรูปทรง พบว่า ผู้จำหน่ายไม่ได้มีการกำหนดให้ความหมายใด จึงขึ้นอยู่กับความชอบของผู้ซื้ออัญมณีว่า มีความนิยมอัญมณีรูปทรงใด ประสงค์นำไปใช้ประกอบกับการทำเครื่องประดับใด

“รูปทรงไม่มีความหมายครับอยู่ที่ว่า เขาใส่แล้ว อู๊ย มันเก๋ดี เขาต้องการแบบนี้” พิรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“มันอยู่ที่ว่าเราชอบแบบไหน รูปหัวใจ รูปมาคี หรือรูปสี่เหลี่ยม เล็กใหญ่แล้วแต่คนชอบ” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

(2) ความหมายจากขนาดอัญมณีจันทบุรี

ด้านขนาดของอัญมณีจันทบุรี พบว่า ผู้จำหน่ายไม่ได้มีการกำหนดให้ความหมายใด การเลือกขนาดจึงขึ้นอยู่กับความชอบ ความเหมาะสมของบุคลิกลักษณะผู้ที่จะสวม ใส่ หรือใช้ ตามคำให้สัมภาษณ์ว่า

“มันก็อยู่ที่ความชอบ ถ้าตัวเล็ก ๆ มันก็ต้องใช้เล็ก ๆ สลับสีเล็ก ๆ น่ารัก มันเหมาะกับบุคลิกของเรา” ประภาศรี วัชรานนท์ 11 ตุลาคม 2561

“แบบนี้มันก็ต้องดูแล้วว่าหนูมีบุคลิกแบบไหน บุคลิกเขาเรียบ บุคลิกเราเฉย ๆ แบบธรรมดา ก็ไม่ต้องอะไรมาใช้ไหม” พิรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

(3) ความหมายจากตำแหน่งที่สวมใส่อัญมณีจันท์

ด้านตำแหน่งที่สวมใส่ พบผู้จำหน่ายเพียงคนเดียวคือ วราพร วัชรานนท์ที่กล่าวถึงการแนะนำให้ผู้ซื้อทราบถึงความหมายของตำแหน่งที่สวมใส่ นั่นคือ การใส่แหวนตามนิ้วต่างกันจะให้ความหมายที่ต่างกัน ตารางที่ 4.2 ตำแหน่งอัญมณีที่สวมใส่กับความหมาย

ตำแหน่งนิ้ว	ความหมาย
นิ้วโป้ง	ศิลปิน เป็นตัวของตัวเอง รักอิสระ
นิ้วชี้	อำนาจ เอ็นดู
นิ้วกลาง	การเงิน บารมี
นิ้วนาง	ความรักเสน่ห์
นิ้วก้อย	เสน่ห์ เกื้อกูล อุปถัมภ์

(4) ความหมายจากการออกแบบอัญมณีจันท์

ด้านการออกแบบ พบว่า เป็นการออกแบบอัญมณีที่ผูกพันกับความหมายอันเป็นความเชื่อ โดยการนำอัญมณีมาเรียงต่อกันเป็นองค์ประกอบของเครื่องประดับ ทั้งแหวน กำไล และสร้อย อันมีลักษณะเชื่อมร้อยกันและใช้อัญมณีหลายสีเป็นองค์ประกอบ อันมีความหมายซึ่งมอบทั้งความมงคล การป้องกันภัย สรรพคุณที่ดีซึ่งจะบังเกิดแก่ผู้สวมใส่ หรือใช้ครอบคลุมนในทุกเรื่อง ทั้งนี้แม้ในเครื่องประดับนั้นจะมีอัญมณีสีที่เป็นอับมงคลเป็นองค์ประกอบ ก็จะไม่ส่งผลร้ายต่อผู้ครอบครอง โดยตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดคือแหวนพิรอดซึ่งมีอัญมณีหลากสีประดับรอบตัวเรือน ตามคำให้สัมภาษณ์ว่า

“แหวนที่มีพลอยล้อมรอบ กันสิ่งไม่ดี” สุธาวดี ด้านมะณี (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2561)

“ถ้าเคยได้ยินแหวนพิรอดนายกตุ๊กก็ใส่ สมัยก่อนเขาใช้เชือกถัก เราไม่มีนวัตกรรมการหลอมทองหรือไม่ก็ทางช่างถัก ถักเราก็เอาพลอยล้อมรอบ พลอย 9 สี ในเรื่องของ การป้องกันภัยโรคร้ายหรืออะไรที่มันมองไม่เห็น” วราพร วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“เราใช้ทุกสีมันดี มันเป็นมงคล 12 ราศีมันจะมีหลากหลาย มันมีนพเก้าไง มันก็มีหลากหลายได้ทั้งวัน ทั้งเดือน ทั้งปีได้ทุกอย่าง” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“บางคนบอกว่าวันจันทร์ไม่ควรใส่สีแดงแต่ไปอยู่กับแฟนซีใช้ได้” พีรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

(5) ความหมายจากการดูแลอัญมณีจันท

ด้านการดูแล พบว่า มีผู้ซื้อสอบถาม โดยผู้จำหน่ายไม่ได้ให้ความหมายใดไว้ แต่ระบุถึงการปฏิบัติตัวของผู้ที่สวมใส่ หรือใช้อัญมณีว่าต้องปฏิบัติตนเป็นคนดี

“นาน ๆ จะมียามที่ อันนี้ความหมายว่ายังไง หนูต้องทำยังไงทำให้มันขลัง หนูต้องเอาไปรดน้ำมนตร์เปล่า ต้องเอาไปตากน้ำค้างรีเปล่า แต่ความจริงไม่มีหรอก” ธิรวุฒิ สุขนครเกษตร (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“แต่คนทำไม่ดีมันก็พลอยล่มจมเหมือนกัน แต่เราจะไม่พูดคำนี้ คนบางคนก็จะหมดเหมือนกันถ้าทำไม่ดี ไม่ซื่อสัตย์ ไม่อะไร ก็จะไม่เป็นมงคลกับตัวเรา แต่ถ้าเราเป็นคนดีมันก็ยิ่งจะเสริมตัวเรา” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

อย่างไรก็ตามผู้ขายส่วนใหญ่ระบุว่า ผู้ซื้อนั้นพิจารณาความชอบของตนมากกว่าการเลือกตีความความหมาย เนื่องจากแม้จะมีการสอบถาม แนะนำกับเรื่องความหมายของอัญมณี ทว่าผู้ซื้อจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่ตนชื่นชอบมากกว่า ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“มาถึงแล้วก็เจาะจงเลย ลุงมีพลอยสีนี้ใหม่ สีแดง สีน้ำเงินแบบนี้ใหม่” ธิรวุฒิ สุขนครเกษตร (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“คนชอบดูแบบ อู๋ แบบสวย ไม่คำนึงถึงว่าพลอยอะไร ถ้าแบบออกมาเก๋ เขาก็เอาไปได้ มันอยู่ที่ว่าความพึงพอใจกับลูกค้า” พิรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“มาถึงเขาก็จะมาเลย จะเอาอย่างนี้ จะเอาแบบนี้ จะเอาชิ้นนี้” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ซื้อพิจารณาร่วมด้วย คือเรื่องงบประมาณ ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“ตลาดบ้านเราจะซื้อทีหนึ่งก็งบมาก่อน คนไทยส่วนใหญ่จะทำตามงบ” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

มากไปกว่านั้น ผู้จำหน่ายทุกคนยืนยันว่า อัญมณีจันทไม่ได้มีการกำหนดความหมายของอัญมณีที่แตกต่างจากที่อื่น ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“ความหมายเดียวกัน ต่างกันแค่พื้นที่ ชนิดเดียวกัน ความหมายเหมือนกันหมดเลยนะ” สุชาวดี ตำนมะณี (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2561)

4.2.3 ตรรกวิทยาแห่งการบริโภคอรรถณัจฉน์

สำหรับการบริโภคอรรถณัจฉน์ของอรรถณัจฉน์นั้น มีปรากฏอยู่หลากหลายแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลแยกรายละเอียดตามตรรกะของการบริโภค หรือระดับความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุทั้ง 4 แบบ ใ

(1) **ตรรกวิทยาค่าประโยชน์ใช้สอย** (logic of use value) พบว่า ผู้ซื้อสิ่งซึ่งมีอรรถณัจฉน์เป็นองค์ประกอบทุกคนกล่าวตรงกันทั้งสิ้นว่า ซื้อเพราะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งอันเป็นเครื่องประดับ เอาไว้สวมใส่ด้วยความพึงใจ ประโยชน์ที่ได้คือการสวม ใส่ หรือใช้ สิ่งซึ่งมีอรรถณัจฉน์เป็นองค์ประกอบ ดังคำสัมภาษณ์

“ก็ใส่มันติดไปแล้วไง บางวันไม่ใส่มันก็โล่ง ๆ ก็ใส่ไม่ให้มีอรรถณัจฉน์” ปราโมทย์ โพนิจผล (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“มันเป็นเครื่องประดับด้วยแหละ บางทีหนูก็ถอด มันแล้วแต่ความขี้ลืมของหนู” รัตนพร ลำเพย (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

(2) **ตรรกวิทยาแห่งการแลกเปลี่ยน** (logic of exchange value) พบว่า การสวม ใส่ หรือใช้ สิ่งซึ่งมีอรรถณัจฉน์เป็นองค์ประกอบนั้น เป็นการบริโภคที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นตัวกลางระหว่างกัน นั่นคือเป็นการนำเงินมาแลกเปลี่ยนกับสิ่งซึ่งมีอรรถณัจฉน์เป็นองค์ประกอบนั่นเอง

(3) **ตรรกวิทยาแห่งการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์** (logic of symbolic exchange) พบว่า นอกจากจะเป็นการซื้อสิ่งซึ่งมีอรรถณัจฉน์เป็นองค์ประกอบเพื่อการสวม ใส่ หรือใช้ แล้วนั้น ปรากฏการบริโภค ประโยชน์ควบคู่กับสัญลักษณ์แสดงแทนความหมายด้วย อันเป็นการแปลงความรู้สึกให้เป็นรูปธรรมจับต้องได้ ทั้งในส่วนของการเป็นการซื้อให้สำหรับตัวเองและการซื้อให้ผู้อื่น แยกรายละเอียดได้ ดังนี้

การเป็นสิ่งแสดงแทนความรัก

“ช่วยฝึงพลอยได้แหวนได้ไหม ไอ้พลอยสีแดงเนี่ยแทนหัวใจผมมาอยู่ในแหวนวงนี้แล้วนะ ที่ให้เขาไป” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“อยากให้ ซื้อให้ก็ซื้อมันไม่เกี่ยวว่าจะต้องเป็นโอกาสสำคัญ คิดว่าไม่เคยให้อะไรเขาเลยเพราะตัวเองมีก็อยากจะทำให้เขาบ้าง” สุภาวีนี นาขวัญ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“อะไรกับคนที่เราผูกพันหรือรักเราก็จะต้องให้สิ่งที่ดีที่สุด แล้วก็ต้องให้สิ่งที่มันคงทนถาวร เห็นของฉันก็คือระลึกถึงฉัน” ศักดิ์ชัย ง้วนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

การเป็นสิ่งแสดงแทนมรดก

“เก็บเป็นสมบัติ บอกฉันทำไว้ให้ลูกเอาไว้ให้หลานนั่นแหละ” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“เป็นมรดกตกทอดให้กับลูกหลานเราว่า นี่คือสมบัติของคนไทยนะ” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

การเป็นสิ่งแสดงแทนการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

“คนส่วนใหญ่เขาก็จะใส่โกเมน ไม่ว่าจะป็นสร้อยอะไรแบบนี้ ในมหาวิทยาลัยเราอะ ส่วนใหญ่จะใส่โกเมน” รัตนพร ลำเพย (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

“ตอนนั้นใส่ตามเพื่อนเลย แล้วหนูเห็นเพื่อนใส่ข้อมือใส่สร้อย เขาก็บอกว่าเป็นพลอยของจันท์ ก็ใส่มันแลแบบว่าเทดี เห็นที่เขาใส่แล้วมันสวยดีมันสะดุดตา” ภัทษกาญจน์ แก้วมณี (สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2561)

การเป็นสิ่งแสดงแทนการป้องกันภัย

“พลอยเนี่ยมันจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ดังนั้นจะเห็นว่าในตลาดคนที่ใช้พลอยเนี่ย เขาก็จะมีพลอยประจำวันเกิด คล้าย ๆ ว่าที่จันทบุรีเนี่ยจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดูแลปกป้องอยู่ไม่ใช่ว่าชุดแล้วจะเจอเลย พลอยนพเก้ามันก็จะประมาณว่า มีพลอยแล้วจะทำให้เราโชคดีก็เป็นกำลังใจ” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

“ถ้าเคยได้ยินแหวนพิรอดนาคตุ๊กก็ใส่ สมัยก่อนเขาใช้เชือกถัก เราไม่มีนวัตกรรมการหลอมทองหรือไม่ก็ทางข้างถัก ถักเราก็เอาพลอยล้อมรอบ พลอย 9 สี ในเรื่องของป้องกันภัยโรคร้ายหรืออะไรที่มันมองไม่เห็น” วราพร วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

4.2.3.5 การเป็นสิ่งแสดงแทนการต้อนรับ อำนาจพร

“ถ้าพลอยเม็ดวันเกิดหรือใครมาก็ให้เป็นพลอยแทน เพราะอัญมณีเป็นสิ่งหายาก มีคุณค่าในตัวของมันเองเอาไป” จำเริญ คังคะศรี (สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561)

“เวลาเราจะไปมอบให้ใครมันก็รู้สึกเราได้มอบของที่มีคุณค่าของที่มีมันเหลือน้อยแล้วก็ของที่เป็นของไทยแท้ ๆ” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

4.2.3.6 การเป็นสิ่งแสดงแทนเครื่องเคารพบูชา

“นพเก้า พลอยรัตนชาติเป็นความเชื่อมาตั้งแต่โบราณแล้วกษัตริย์เราใช้ ทั้งใช้ทางพุทธศาสนา เขาก็จะมีการฝังพลอยตามพระพุทธรูป ตามเจดีย์” วราพร วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“บางคนเขาบอกเอาไปบูชาพระพิฆเนศก็ถือว่าโชคดี” จำเริญ คังคะศรี (สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561)

4.2.3.7 การเป็นสิ่งแสดงแทนการเสริมสิ่งมงคลต่าง ๆ

“ใส่ไว้ประดับไว้ก็จะดี เสริมราศีเสริมบารมีตัวเอง” สุภาวินี นาขวัญ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“ก็เวิร์กอยู่นะ อัญมณีมันเป็นแรร์ตีนาชาติแล้วถ้าเราใช้ พลอยแท้แล้วก็เพชรแท้มันจะเสริมบารมีเรา เสริมโชคให้เรา การทำงานเจรจาต่อรองอะไรแบบนี้ได้หมดแหละ” จำเริญ คังคะศรี (สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561)

“พลอยมันก็จะเป็นพลอย 7 สี ประดับครบตามสีถูกโฉลกวันเกิด นอกจากเรื่องความสวยงามมันก็เป็นเรื่องของการเสริมดวงด้วย” ทวีพงศ์ บุตรเพชร (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

4.2.3.8 การเป็นสิ่งแสดงแทนการรักสุขภาพ

“ใส่อันนี้แล้วเสริมสุขภาพนะ ใส่ตัวนี้แล้วเลือดมันไหลเวียน” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“รังสีที่ออกมาจากพลอยมันส่งผลเชื่อมโยงกับการไหลเวียนเลือดในร่างกาย” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

4.2.3.9 การเป็นสิ่งแสดงแทนสิ่งของที่ไม่มีอยู่ในโลกจริง

“เข้าไปเล่นเกมแล้วเขาชอบไอเทมอันนี้ในเกมแบบนี้ หรือตุ๊กการ์ตูนมา เขาก็ทักหาผมว่ารับทำแหวนแบบนี้ไหมครับ” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

(4) ตรรกวิทยาแห่งค่าสัญญาณ (logic of sign value) หรือการบริโภคเชิงสัญญาณ

(Consumption of sign) นั้น พบว่า ผู้ซื้อที่มีมุมมองต่ออัญมณีในหลายแง่มุม เป็นการบริโภคอัญมณีเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้ตนเองแตกต่างจากบุคคลอื่นในเชิงระดับชั้น ซึ่งสามารถความเหนือกว่าแยกเป็นเรื่องต่างๆ ได้ดังนี้

การให้ค่ามากกว่าหินแร่

“พลอยมีคุณค่าเหมือนกันหมดมันของสูงถ้าเราไม่เห็นคุณค่าเขามันก็ไม่มีมูลค่าแต่ถ้าเรามองให้เป็นมูลค่ามันก็เป็นของที่มีมูลค่า” พีรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“เป็นเครื่องประดับสำหรับคนที่มียุบารมีพลอยเป็นพลอยรำ พลอยรวยพลอยมีสังาราศีคนที่ใส่พลอยคือคนที่มียุบารมี คนมีเงินเท่านั้นถึงจะใส่คนไม่มีเงินเขาจะใส่ไปทำไม มันเป็นหินซื้อมาทำไมแพงเอาเงินเก็บไว้กินอย่างอื่นไม่ดีกว่าหรอ เห็นไหมมันมองต่างมุม” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“มันก็ไม่มีค่าอะไรเลย มันก็หินนั่นแหละ เพียงแต่คนไปสร้างราคาให้มันทางด้านจิตใจและเอามันไปปรุงแต่งให้มันสวยไปเจียระไนมีการเผาคือการเพิ่มมูลค่าของพลอย” วราพร วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

การเลือกอัญมณีจันทน์ไม่ใช่อัญมณีทั่วไป

“ของจันทน์จะแข็งกว่า จะเป็นเส้นในตัวพลอยอะ เป็นเอกลักษณ์ของเขา เหมือนคนเรามีเส้นลายมืออะ ตาดี ๆ ถึงจะมองเห็น” ธิรวุฒิ สุขนครเกษร (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“อัญมณีของเมืองจันทน์ เป็นชิ้นซื้อที่สุด แบบไม่มีใครเทียบ เกรดดีที่สุด” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“ส่วนใหญ่ซื้อให้ตัวเอง ที่มาของจันทน์จะสวยของจันทน์น้ำมันจะดี” เขี้ยว สุขสมจิต (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2561)

“น่าจะหายากมันไม่มีแล้วเขาไม่ให้ซื้อมันแล้วไม่มีสัมปทานที่จะซื้อเนี่ยก็เพราะว่ามันค่อนข้างที่จะไม่มีแล้ว ซื้อไว้ใส่ ฟันกดูว่ามันเป็นของจังหวัดจันทน์อะเนอะ” อาทิตยา แก้วตารณวิทย์ (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“พลอยจันทน์มันก็มีชื่อเสียงอยู่แล้วไง แล้วก็รู้กันแหล่งใหญ่แล้วก็นำเชื่อถือที่สุดก็พลอยจันทน์” ทวีพงศ์ บุตรเพชร (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

“ชื่อเสียงที่มีมานาน คล้ายมันมีเรื่องราวมี Story มันเป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาว่า พลอยต้องเมืองจันทน์ มันคุณภาพดี พอฟังแล้วรู้สึกอเมซิ่ง จันทบุรีคือดีที่สุดเลย” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

การที่ผู้เจียระไนมีฝีมือ ทำให้อัญมณีมีความโดดเด่นกว่าที่อื่น

“เขาจะมีการเจียระไนพลอยเนี่ย ดึงตัวตนหรือดึงเสน่ห์ของพลอยออกมาได้มากกว่าที่อื่น ถ้าไปเทียบว่าพลอยเม็ดเดียวกันเขาสามารถจะเจียให้เกิดประกายมากกว่าที่เมืองกาญจน์ แม่สอดแม่สายคือดีคือสามารถดึงเอาสิ่งที่มันหลบซ่อนอยู่ในพลอยให้ออกมาให้มันโดดเด่นมากขึ้น” ศักดิ์ชัย จ้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

“พลอยค่อนข้างมีคุณภาพ แล้วช่างค่อนข้างฝีมือดีกว่าที่อื่น” ปราโมทย์ โปธิผล (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

การเป็นคนในกระแสไม่ล่าหลัง

“คนส่วนใหญ่เขาก็จะไล่โกเมนไม่ว่าจะเป็นสร้อยอะไรแบบนี้ ในมหาวิทยาลัยเราอะส่วนใหญ่จะไล่โกเมน” รัตนพร ลำเพย (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

“รู้สึกว่าเป็นคนจืดจางที่ต้องใส่อะคะ ถ้าไม่มีจะรู้สึกเอา Out มาก” สุภาวินี นาขวัญ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

การเป็นคนทีโดดเด่น แตกต่างจากผู้อื่น

“คนกำลังนิยมไม่ขอให้เหมือนใคร อย่างหนูใช้ไอเคตินะ ไม่เหมือนใคร ไม่เคยเห็นเลย เดียวนี้ เขามาคุบิบ ที่นู่นก็มี ที่ก็มี เขาก็ไม่ ถ้าดีไซเนอร์ไม่สวยเขาก็ไม่ใช้กัน” พีรวัส รวงผึ้ง (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“ชอบงานแบบนี้ทำให้เหนื่อย ไม่เหมือนชาวบ้านทำให้เหนื่อย” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“เพิ่มอัตลักษณ์ให้กับร่างกาย เพิ่มมูลค่าเรา” จเร เกื่อนพวงแก้ว (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“หนูไปเจอเพื่อน ไปกรุงเทพฯ อย่างนี้ ก็ถาม ก็รู้สึกดีนะ มีคนสนใจ มันดูสะดุดตาคนอื่น มันใจ” ภัทษกาญจน์ แก้วมณี (สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2561)

“ระหว่างคนที่เขามีเครื่องประดับสวย ๆ กับคนที่ไม่มีมันก็แตกต่างกัน ความรู้สึกของคนที่มีต่อ First impression การมองเห็นครั้งแรก การดึงดูดมันก็จะแตกต่างกัน” ทวีพงศ์ บุตรเพชร (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

“ที่จับทุเรียนี่เขาจะขึ้นมือไม่เป็นบล็อกแบบที่อื่น มันเป็นขึ้นต่อขึ้น แล้วแต่ละชั้นที่ทำขึ้นมา มันมีความประณีต แล้วเหมือนเขาใส่ใจรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ มันทำให้สวย” ศักดิ์ชัย ง้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

4.2.4.6 การเป็นคนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีต่างจากผู้อื่น

“เมื่อก่อนนี่คนชั้นกลางกับคนชั้นล่างเนี่ยไม่มีโอกาสได้ใช้ เขาถึงได้กำหนดว่าพลอยเป็นหินที่เสริมบารมี มันแพงของสูง ของที่มีค่า ของที่หายาก ถือว่าฐานะของแต่ละคนได้” วราพร วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“มันเสริมตัวเราใส่ไปไหนก็ดูดี ไม่ใช่ไปแบบล่อนจ้อน บุคลิกเป็นเครื่องนำทาง มันสำคัญนะ เราจะทำอะไรก็แล้วแต่” ประภาศรี วัชรานนท์ (สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2561)

“เวลาไปงานถ้าใส่ของพวกนี้ครบชุดมันจะสวยดี เอาไว้ออกงาน มันก็ดูดี สวยดี ถ้าไม่ใส่เลยมันรู้สึกว่ามันจะโล่ง ๆ ” เขี้ยว สุขสมจิต (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2561)

“เด็ก ๆ ชอบไซส์เล็ก ๆ น่ารัก ๆ โตชอบไซส์ใหญ่หน่อยเต็มมือ” อาทิตยา แก้วตาธนวนวัฒน์ (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“ดูมีฐานะ รู้สึกดีคะ มีราศีดี เหมือนเสริมดวง” สุภาวีนี นาขวัญ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“มันก็สวยดี มันทำให้เรารู้สึกมั่นใจ เวลาบนนิ้วเรามีเครื่องประดับมันก็จะดูภูมิฐาน ดูดี มันก็จะทำให้คนที่มองเข้ามา มันก็จะรู้สึกว้าว เออ เสริมความมั่นใจได้ดีกว่านิ้วโล่ง ๆ ” ทวีพงศ์ บุตรเพชร (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

“มันมีเสน่ห์ มันดูมีราคา ใส่แล้วมันดูดีอะ” ศักดิ์ชัย ง้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

การเป็นของสะสม

“บางคนก็ซื้อไปตั้งเฉย ๆ เป็นนักสะสมอะครับ เค้ายายามเก็บแร่หลาย ๆ ชนิด” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

“ตอนนี้สะสมด้วย มันเป็นช่วง ๆ ชอบก็ซื้อไว้ ไม่ชอบก็ไม่สนใจ” ปราโมทย์ โปธิผล (สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม 2561)

“อยู่ที่ความชอบ ความเชื่อก็เป็นตัวเสริม (แม้เป็นอัมปลงคล) ก็เอาเก็บไว้ถ้าราคาถูก สะสม” จำเริญ คังคะศรี (สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2561)

การครอบครองของที่ไม่ได้ได้อยู่ในโลกจริง

การได้จำลองเพื่อครอบครองวัตถุที่มีอยู่ในโลกเสมือน โดยใช้อัญมณีเป็นองค์ประกอบ ทั้ง ๆ ที่สามารถใช้วัสดุอื่นที่มีสีและทรงใกล้เคียงได้

“เข้าไปเล่นเกมแล้วเขาชอบไอเทมอันนี้ในเกมแบบนี้ หรือดูการ์ตูนมา เขาก็ทักหาผมว่ารับทำแหวนแบบนี้ไหมครับ” วิรัตน์ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2561)

การมีสิ่งคุ้มครองรูปแบบใหม่

“พลอยจันทบุรีมันมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คุ้มครองอยู่ ดังนั้นถ้าเราเก็บเอาไว้หรือเราเอามาเก็บเอาไว้แล้วเราดูแลเขา เราก็มีความสุขและเราก็เชื่อว่าพลอยเนี่ยเขาเลือกเจ้าของ เราไม่ได้เลือกพลอย พลอยเนี่ยมันจะต้องมีความผูกพันกับใครเป็นระยะเวลาแบบข้ามภพข้ามชาติมันถึงได้มาเจอกันพอเจอถึงได้” ศักดิ์ชัย ง้าวนาเสียว (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2561)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี